

فوتبال و سینما

پاشنه‌ی اسفندیار و چشم آشیل مدرنیته

حمید مؤذنی

www.ketab.ir

سرشناسه: مؤذنی، حمید، ۱۳۳۸ -
 عنوان و نام پدیدآور: فوتبال و سینما: پاشای اسفندیار و چشم آشیل مدرنیت / حمید مؤذنی
 مشخصات ناشر: تهران: نشر قطره، ۱۳۹۱
 مشخصات ظاهری: ۱۳۰ ص
 فروست: سلسله انتشارات - ۱۶۸۰. علوم اجتماعی - ۷۰
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۹-۶۶۸-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: فوتبال - مسائل متفرقه
 موضوع: سینما - مسائل متفرقه
 رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۱ ف ۸ م ۸ / GV ۹۴۳
 رده بندی دیویی: ۷۹۶ / ۳۳۴
 شماره ی کتابشناسی ملی: ۳۰۸۵۶۱۳

شابک: ۳-۶۶۸-۱۱۹-۶۰۰-۹۷۸ ISBN: 978-600-119-668-3

نشر لطره

فوتبال و سینما

حمید مؤذنی

ناظر: شهرام اقبالزاده

چاپ اول: ۱۳۹۳

چاپ: دیجیتال نقش

تیراژ: ۴۰۰ نسخه

بها: ۶۵۰۰ تومان

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.
تکثیر تمام یا بخشی از این کتاب به هر شکلی
(به صورت صوتی، تصویری، الکترونیکی و...)
منوط به اجازه‌ی کتبی ناشر است.

خیابان فاطمی، خیابان پنجم، کوچه‌ی خجسته، پلاک ۱۰

دورنگار: ۸۸ ۹۶ ۸۹ ۹۶

۸۸ ۹۷ ۳۳ ۵۱-۳

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۵۱۶۵

www.nashreghatreh.com

info@nashreghatreh.com

nashr.ghatreh@yahoo.com

Printed in the Islamic Republic of Iran

فهرست

سیاس نامه	۹
مقدمه	۱۱
فصل اول: مطالعات فرهنگی در باب فوتبال	۱۵
فوتبال، زندگی است	۱۵
فوتبال، متمدن نمودن جنگ است	۲۵
فوتبال، عشق به سرزمین است	۳۳
فوتبال، رهایی بخش است	۳۵
فوتبال، هنر هشتم است	۳۸
فوتبال، صنعت سرگرمی است	۴۷
فوتبال، به مثابه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی	۴۹
فوتبال و حیوانات؛ درک و احترام به «دیگری»	۵۱
فوتبال؛ جدال سنت و مدرنیته	۵۳
فوتبال و برساخته‌های فوتبالی	۵۴
فیفا، سازمان ملل است	۵۶
فوتبال، سیاست نمادین است	۵۸
فوتبال؛ جنس و جنسیت	۶۷
فوتبال درمانی، اوباشی‌گری و طرفدار (سمپات)	۷۲
فوتبال، آیین است	۷۶

۸۴	فوتبال، لبخند معشوق است
۸۵	فصل دوم: مطالعات فرهنگی در باب سینما
۸۵	سینما، امتداد بینایی و چشم انسان مدرن است
۸۷	سینما؛ رؤیای جمعی و خواب در بیداری است
۹۰	سینما؛ روان‌کاو است
۹۷	سینما، آمریکاست
۱۰۲	سینما، «امر واقع» است
۱۰۶	سینما، چشم‌چرانی مردانه است
۱۰۹	سینما، رحم مادر است
۱۱۰	سینما، نظم نمادین پدر است
۱۱۱	سینما «هنر / صنعت» است
۱۱۴	سینما، شعر است
۱۱۹	سینما، زندگی است
۱۲۱	سینما، سیاست است
۱۲۵	سینما، سینماست
۱۲۷	منابع و مآخذ

به نام حضرت دوست

سیاس نامه

از همکاری دلپذیر و نشاط انگیز با دوست نکته سنج، فهیم و گرانقدرم «اسماعیل حسام مقدم» بسیار خرسندم. راهنمایی‌ها و هم‌فکری‌های ایشان در ویرایش کتاب، توأم با دقت، هوشمندی، مهارت و مهربانی بود. هم‌چنین گفت‌وگوهای انتقادی با ایشان و افزودن مطالبی در باب موضوعات کتاب، همراه با اظهارنظرهای بخردانه که در تکمیل آن بسیار سودمند بود، مرا به ابراز عمیق‌ترین حق‌شناسی‌ام از ایشان وامی‌دارد.

«سکینه سینگر»، مادر مهربان و بی‌نظیرم نیز با ایجاد فضای مناسب جهت تأمل و مطالعه در باب موضوع کتاب و هم‌چنین تحمل من، لطف بیکران از خود نشان داد که لازم می‌دانم از ایشان نیز قدردان دایم باشم.

حمید مؤذنی

۱۳۹۱

مقدمه

جهان جدید، خلق معنا را در گفتمان‌های اجتماعی و فرهنگی جست‌وجو می‌کند. گفتمان‌های در جست‌وجوی تثبیت معنا، همواره در حال پیوند بین عناصر متمایز و متفاوتی هستند تا جهان را تفسیر نمایند. درون این شبکه‌ی معنا، ساختار نشانه‌ها بر روی کهن‌الگوهای فرهنگی - تمدنی بنا می‌شود و به گونه‌ای از صورت‌بندی گفتمانی^۱ دست می‌یابد. چیزی که در قوام و انسجام هژمونی گفتمان، مؤثر و حیاتی است. این، همان اسطوره‌ی مرکزی است که دنیای معانی و مفاهیم را در گفتمان، نظم و نسق می‌بخشد. مبتنی بر این تحلیل گفتمان محور، این کتاب تئوریزه و سامان‌یابی شده است.

«فوتبال» و «سینما» به مثابه‌ی دو عنصر معنا ساز در جهان معاصر، هر کدام اسطوره‌های خود را به همراهی و هم‌زیستی با

سوژه‌ی انسانی فراخوانده‌اند؛ گوئیا که «اسفندیار» (روئین تن شرقی) چشمان خود را و «آشیل» (روئین تن غربی) پاشنه‌های خویش را با یک‌دیگر معاوضه نموده‌اند. با این تعویض، اسطوره‌های سنتی شرق و غرب، از نقاط ضعف و محدودیت‌های خویش رهایی یافته و روئین تنی خود را به کمال رسانده و سپس آن را در اختیار انسان مدرن گذارده‌اند تا با مفصل‌بندی بین این دو عنصر معنا ساز، جهان خویش را تعریف و تفسیر نمایند و نقصان، فقدان و ناکارآمدی جهان سنت را، در جهان مدرن به تکامل بکشانند. در واقع، این دو اسطوره (فوتبال و سینما)، در شبکه‌ی معانی و مفاهیم در جهان مدرن، ضعف پاشنه‌ها و بینایی چشمان را با معاوضه به قدرت تبدیل نموده تا هژمونی نشانه‌های خود را بر زندگی و زیست سوزها اعمال نمایند.

این کتاب در عین حال که به صورت‌بندی گفتمانی این فضای معنا ساز در مدرنیته پرداخته است (فصل اول و دوم)، هم‌چنین، در بخش ضمیمه، به مطالعات فرهنگی در باب بافتار^۱ ایران مدرن نیز می‌پردازد و نگاه خیره‌ی خود را به سوی نقصان معنا در جهان ایرانی معطوف می‌دارد تا «چشم اسفندیار» (گریز از آزادی) و «پاشنه‌ی آشیل» (تجدد هراسی) مدرنیته را در فرهنگ ایرانی جست‌وجو نماید.

به‌طور خلاصه، این کتاب، با ساختاری منظومه‌ای و بریکولاژ^۲ گونه، به تفسیر نشانه‌های معنا ساز در کش‌های اجتماعی و فرهنگی در متن^۳ فوتبال و سینما در جهان می‌پردازد و سپس با نگرشی جهانی - محلی به ضعف حس بینایی در جهان معناها و

1. context

2. Bricolage

3. text

نشانه‌های فرهنگ ایرانی پرداخته می‌شود. کتاب در کلیت خویش، تجربه‌ی زیسته‌ی نویسنده نیز هست که در شبکه‌ی معناساز فوتبال و سینما به زیست پرداخته و این کتاب حاصل تأمل و تعمق در جهان گفتمانی این دو نیز می‌باشد.

www.ketab.ir